

PŘÍLOHA 3

fajnova CENTRUM

**KRIMINALITA, BEZPEČNOST
A JEJICH PERCEPCE V MOAP**

Obsah

O kriminalitě a pocitu bezpečí	- 3 -
Kriminalita	- 3 -
Pocit bezpečí.....	- 7 -
Shrnutí výsledků a hlavní zjištění.....	- 10 -
Odkazy na odbornou literaturu.....	- 11 -

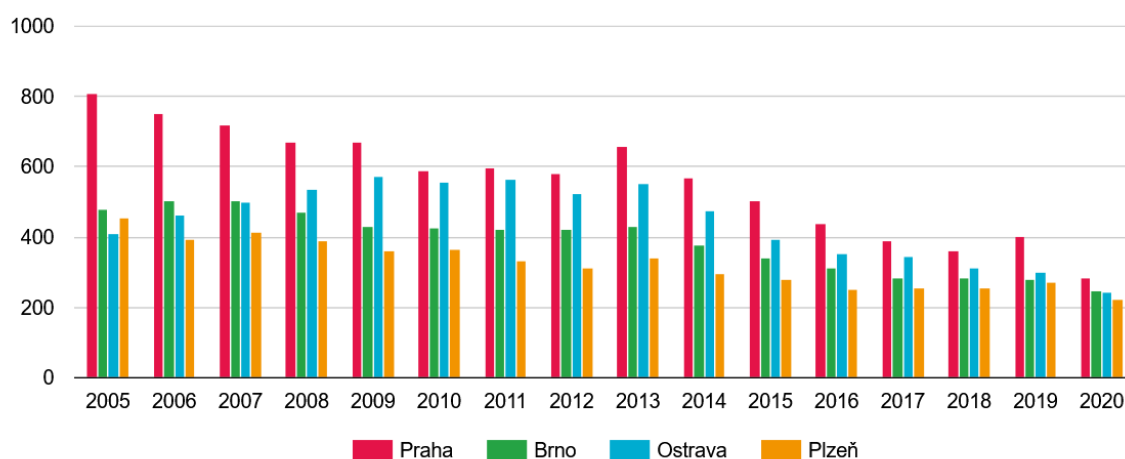
O kriminalitě a pocitu bezpečí

Míra kriminality a vnímaný pocit bezpečí daného území má nezanedbatelný vliv na kvalitu života. Oba tyto fenomény zpravidla mají své prostorové aspekty, lze tedy zjednodušeně říci, že v určitých lokalitách má kriminalita a pocit bezpečí tendenci se koncentrovat, což následně ovlivňuje prostorové preference občanů a návštěvníků (volba bydlení, míst k trávení volného času, dopravní chování atd.). Tato příloha shrnuje dostupná data o kriminalitě a pocitu bezpečí v městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz (MOaP).

Kriminalita

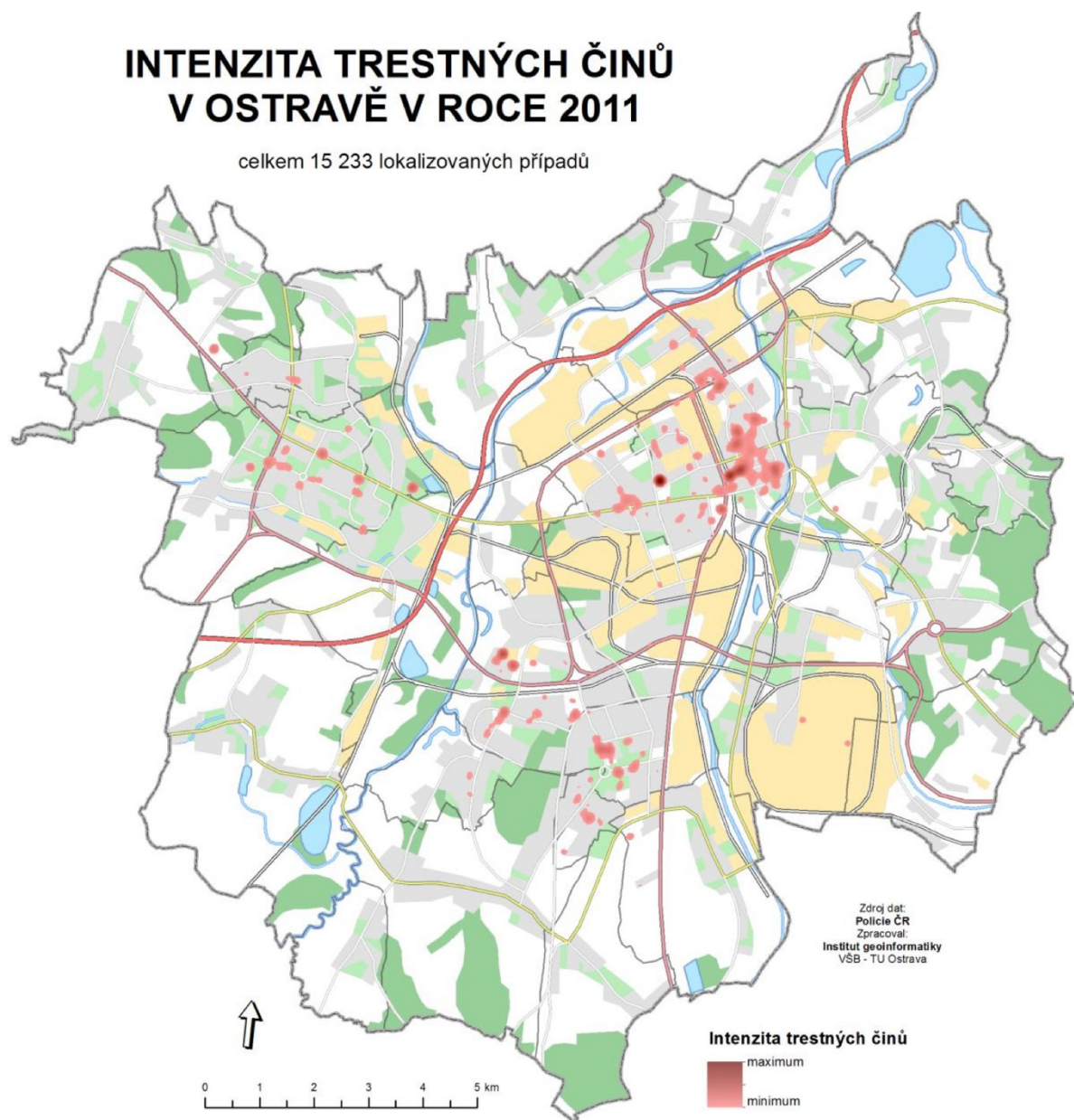
Území města Ostravy, potažmo MOaP, dlouhodobě patří v rámci Česka mezi oblasti s nejvyšší mírou kriminality, nicméně nijak nevybočuje při srovnání s obdobnými prostory velkých českých měst. Naopak lze poznamenat, že zatímco v letech 2008-2014 byla výrazněji nadprůměrná, do roku 2020 se dostala na průměrnou hodnotu mezi největšími městy.

Graf 1: Vývoj kriminality ve srovnání Prahy, Brna, Ostravy a Plzně

Zdroj: Mapa kriminality (2021), převzato. Pozn.: Jedná se o údaj index kriminality v hlavním městě Praze, okresech Brno-město, Ostrava-město a Plzeň-město

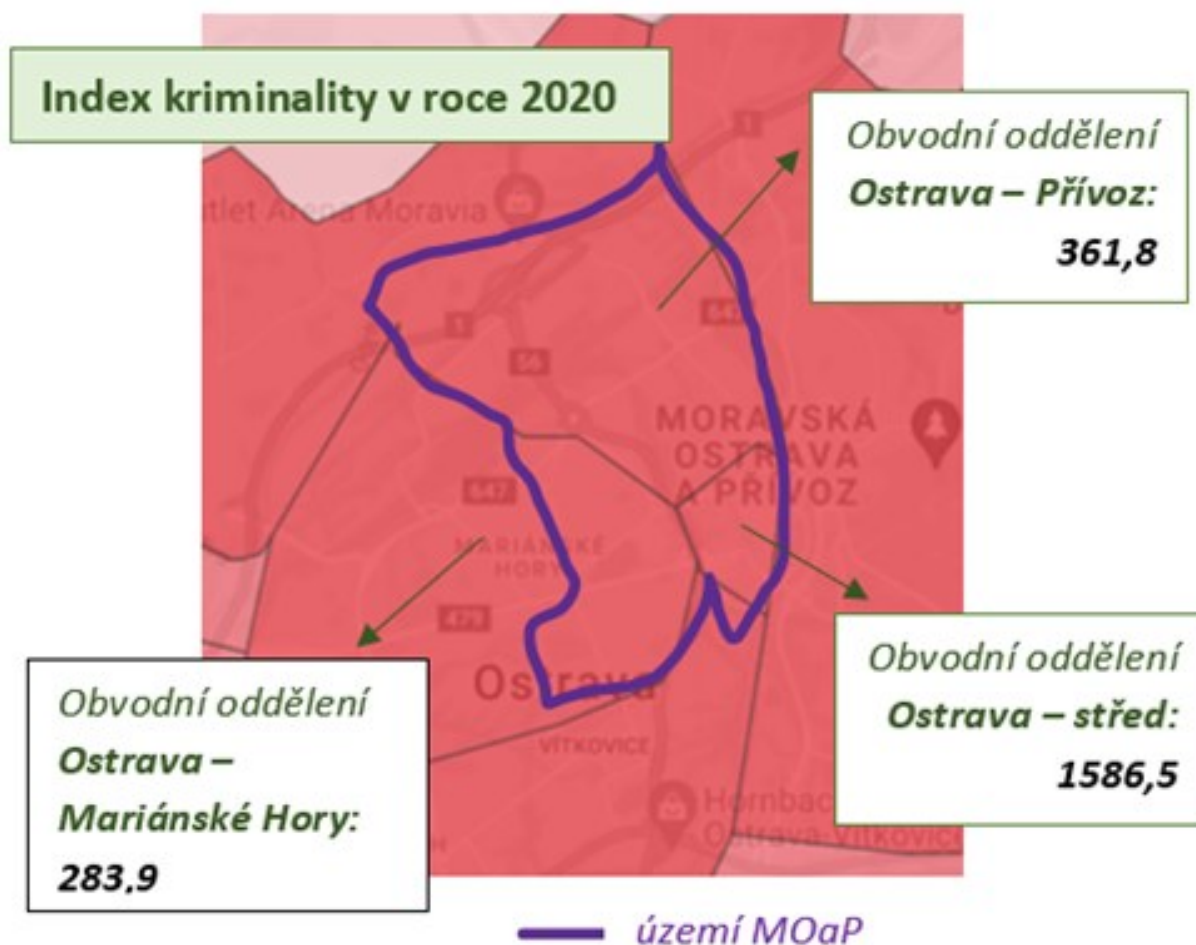
Mapa 1: Intenzita trestných činů v Ostravě v roce 2011

Zdroj: Ivan, Horák, Navrátková & Inspektor (2013)

Policie ČR vymezuje obvodní oddělení, jenž neodpovídají administrativním hranicím města či městským obvodům. Obvodními odděleními Policie ČR na území MOaP jsou: Ostrava – Přívoz, Ostrava – střed a část obvodního odd. Ostrava – Mariánské Hory. V minimálním rozsahu také obvodní odd. Ostrava – Vítkovice. Nejvyšší výskyt trestné činnosti byl zaznamenán v obvodním oddělení Ostrava – střed, kde index kriminality v roce 2020 dosáhl hodnoty 1 587 trestných činů na 10 tisíc obyvatel. Pro srovnání index kriminality obvodního oddělení Ostrava – Přívoz ve stejném roce činil 362.

Mapa 2: Index kriminality na území MOaP v roce 2020

Zdroj: Mapa kriminality (2021)

Mezi nejčastěji páchané trestné činy patřily krádeže bez vloupání, majetková trestná činnost, krádeže vloupáním a násilná trestná činnost. Zmíněné trestné činy jsou páchany především v obchodních centrech (zejména OC Karolina), na zastávkách MHD a v restauračních zařízeních či jejich blízkosti (dlouhodobě na Stodolní ulici) (Mapa Kriminality, 2021; Ivan, Horák, 2012; Horák a kol., 2013).

Městská policie Ostrava vymezuje několik míst se zvýšenou mírou návštěvnosti a koncentrací lidí, kterým věnuje zvýšenou pozornost pro zajištění dodržování veřejného pořádku. Jedná se o místa např. v blízkosti významných státních a veřejných institucí, kulturních zařízení, specificky v místech s velkým počtem klubů a restauračních zařízení, v lokalitách bez zástavby (parky), ale i na významných dopravních uzlech a cestních komunikacích.

Mezi nejčastější případy porušování veřejného pořádku patří poškozování a znečišťování městského i soukromého majetku, rušení nočního klidu (např. na ulici Stodolní), dále neoprávněný zábor veřejného prostranství při prodeji zboží a obtěžování osobami bez přístřeší např. v prostorách Hlavního nádraží ČD (Městská policie Ostrava, nedatováno).

Výzkum provedený v okolí sociálně vyloučených lokalit (SVL) a dalších rizikových míst v Ostravě (Situační analýza, 2015) definuje tři typy lokalit dle míry kriminality vyjádřené indexem kriminality, tj. počtem trestných činů v přepočtu na 10 000 obyvatel (viz Tabulka 1). Prvním typem je riziková lokalita s vysokou mírou kriminality; pro tyto lokality je příznačná určitá míra sociálního vyloučení v kombinaci s výskytem sociálně patologických jevů. V její sousedství byly identifikovány lokality hraniční. Třetím typem jsou lokality běžné s „průměrnou“ mírou kriminality. Vymezením lokalit lze efektivněji zacílit prevenci, tedy soubor opatření vedoucích k předcházení rizikovému chování ve společnosti, k podchycení již probíhajícího rizikového chování a k řešení rizikového chování.

Tabulka 1: Pocit bezpečí v okolí SVL a dalších rizikových míst v MOaP

Vymezení oblastí a lokalit pro sběr dotazníků			Počet dotazníků
Lokality	Rizikové:	ulice Cihelní, Jílová, Vaškova	20
	Hraniční:	Ulice Jirská, Chopinova, U Tiskárny, Mánesova, Maroldova, Mariánskohorská (od křižovatky s Jirskou po křižovatku s Nádražní), Náměstí Svatopluka Čecha, Nádražní (od křižovatky s Mariánskohorskou po křižovatku s Jirskou)	20
	Běžné:	Ulice v prostoru mezi ulicemi Vítkovická, Zelená, Výstavní a Gajdošova (bez ulic Výstavní a Vítkovické)	20

Zdroj: Situační analýza Ostravy (2015)

Pocit bezpečí

Pocit bezpečí výrazně ovlivňuje podobu a intenzitu chování obyvatel v daném území, protože se podílí na tvorbě vědomých i nevědomých vzorců chování. Jde o subjektivní veličinu založenou na vnímání ohrožení kriminalitou. Obvyklým výstupem výzkumů na téma pocitu bezpečí jsou pocitové mapy.

Pro analýzu pocitu bezpečí městského obvodu byly použity výzkumy percepce bezpečnosti z roku 2010, 2016, 2018 a 2023. Výsledky průzkumů jsou shrnuty v následující Tabulce 2 a Mapě 3. Pro lepší uchopení budoucích opatření byly negativně vnímané lokality rozděleny do kategorií:

- Parky: jedná se především o neudržované parky vzbuzující pocit opuštěnosti, nedostatečně osvětlené či vizuálně neprostopné a s výskytem osob bez přístřeší
- Přestupní body a zastávky: místa koncentrace veřejné dopravy (dopravní terminály, zastávky) se zanedbaným fyzickým stavem, často terčem vandalismu a podobně
- Problematické rezidenční lokality: především se jedná o SVL lokality či jejich bezprostřední okolí, dále například okolí ubytoven
- Společensky významná místa: místa koncentrace většího množství lidí

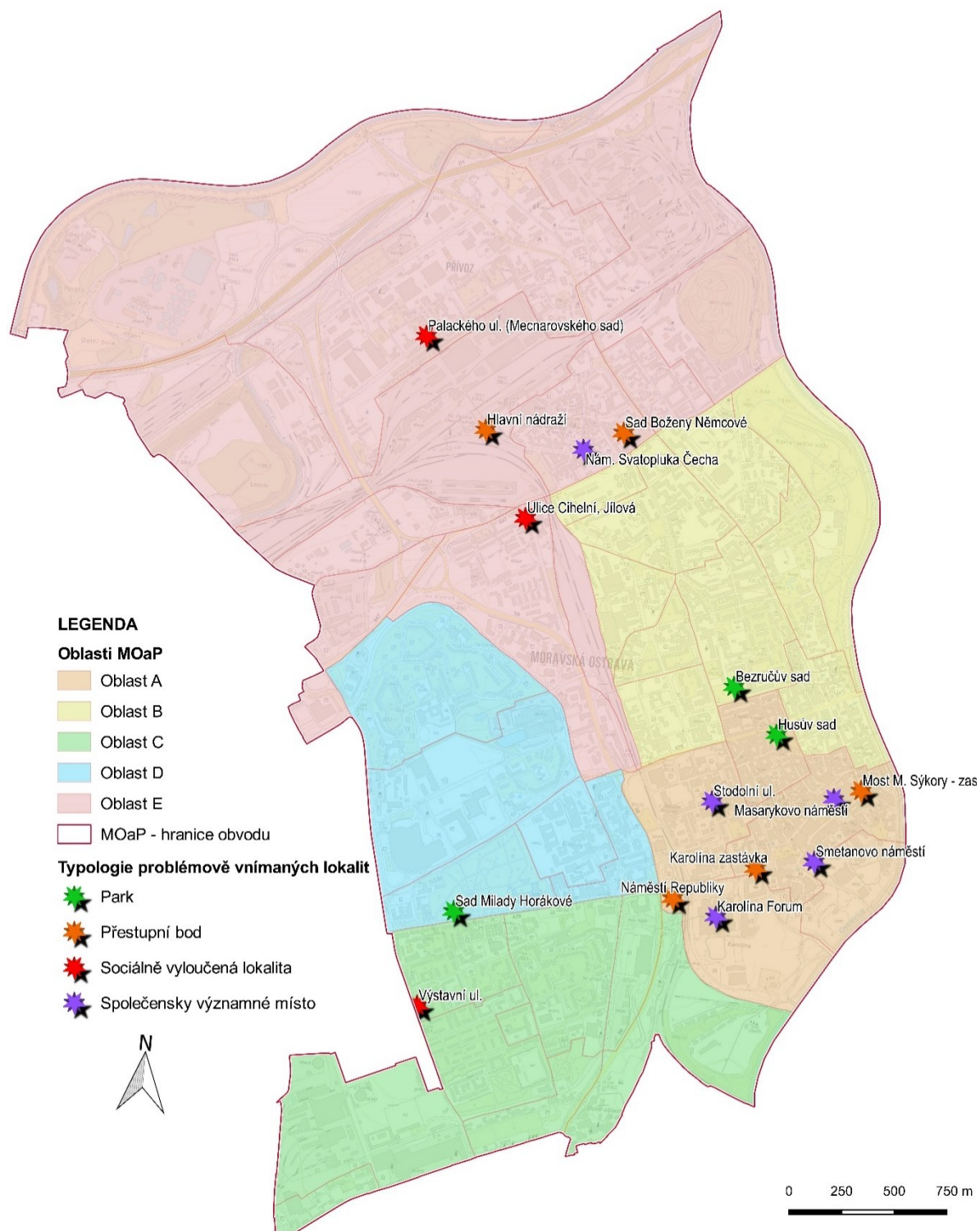
Percepce bezpečí ve výše uvedených časových obdobích je uvedena v následujících sloupcích. V případě, že byla daná lokalita občany označena jako nebezpečná, je označena „nebezpečná“ a pokud ne, tak je označena výrazem „bezpečná“. V případě, že lokalita nebyla do výzkumu zahrnuta, je označena jako „nehodnocena“.

Tabulka 2: Srovnání výzkumů zaměřených na percepci bezpečí na území MOaP

Typologie problémově vnímaných lokalit	Oblast MOaP	Percepce 2010*	Percepce 2016**	Percepce 2018***	Percepce 2023****
Parky					
Bezručův sad	Jindřiška	bezpečná	bezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Husův sad	Historické jádro	bezpečná	bezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Sad Milady Horákové	Fifejdy	nehodnoceno	bezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Přestupní bod či zastávka					
Hlavní nádraží	Přívoz	nehodnoceno	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Karolina zastávka	Historické jádro	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Zastávka Miloše Sýkory	Historické jádro	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Nám. Republiky a Frýdlantské mosty	Historické jádro	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Sad Boženy Němcové	Přívoz	nehodnoceno	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Problematické rezidenční lokality					
Palackého ulice a Mecnarovského sad	Přívoz	nehodnoceno	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Ulice Cihelní a Jílová	Přívoz	nehodnoceno	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Výstavní ulice	Šalamouna	nehodnoceno	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Společensky významná místa					
Forum Karolina	Historické jádro	nehodnoceno	nebezpečná	bezpečná	bezpečná
Masarykovo náměstí	Historické jádro	bezpečná	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Náměstí Svatopluka Čecha	Přívoz	nehodnoceno	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Smetanovo náměstí	Historické jádro	bezpečná	bezpečná	nebezpečná	nebezpečná
Stodolní ulice	Historické jádro	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná	nebezpečná

Zdroje dat: * Krtička (2010); ** Ostrava (2016); *** Ivan, Horák (2018); **** Ostrava (2023)

Mapa 3: Typologie problémově vnímaných lokalit MOaP v roce 2018

Zdroj: Ivan a kol. (2018), vlastní zpracování

Shrnutí výsledků a hlavní zjištění

- Území obvodu dlouhodobě patří v rámci Česka mezi oblasti s nejvyšší mírou kriminality, která však je srovnatelná s jinými velkými městy.
- Mezi nejčastěji páchané trestné činy patřily krádeže bez vloupání, majetková trestná činnost, krádeže vloupáním a násilná trestná činnost.
- Mezi nejčastější případy porušování veřejného pořádku patří poškozování a znečišťování městského i soukromého majetku a rušení nočního klidu.
- Většina negativně vnímaných lokalit se nachází v historickém jádru města (oblast A) a v Přívozu (oblast E).
- V centru města (oblast A) se vyskytují negativně vnímaná místa v kategoriích společensky významných míst, přestupních bodů a parků. Přičemž tato skutečnost úzce souvisí s vyšší koncentrací obyvatel, jenž je pro centrum města přirozená.
- V Přívozu (oblast E) se vyskytují především problematicky vnímané rezidenční lokality, což koreluje s výskytem sociálně vyloučených lokalit.
- Percepce bezpečí především u kategorie přestupních bodů je dlouhodobým problémem, který se nedaří řešit. Zároveň jsou přestupní body tzv. vstupní brány do města a mohou negativně ovlivňovat prvotní dojem návštěvníků.
- Závěrem je potřeba zdůraznit, že oblasti s nejvyšší mírou skutečné kriminality a oblasti, ve kterých se obyvatelé necítí bezpečně, nejsou mnohdy totožné. S touto optikou je potřeba přistupovat k budoucím opatřením
- Stodolní ulice je výjimkou, kde se pocit nebezpečí a skutečná kriminalita shodují

Odkazy na odbornou literaturu:

Ivan, I., & Horák, J. (2012): Analýza kriminality v Ostravě. In *Symposium GIS Ostrava*, 1-7.

Ivan, I., Horák, J., Navrátilová, M., & Inspektor, T. (2013): Prostorová analýza kriminality v Ostravě 2009-2011. In *Symposium GIS Ostrava*.

Ivan, I., & Horák, J. (2018): Registered crime hot spots in Ostrava–Location, development and influencing factors. *Geografický časopis*, 70(1), 3-21.

Krtička L. (2010): Hot spots for positive and negative places in the Ostrava city center

Mapa kriminality (2021): Index kriminality. Projekt Otevřené společnosti, o.p.s. [online] dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz/#mapa>.

Městská police Ostrava (nedatováno): Oblast Moravská Ostrava a Přívoz. [online] dostupné z: <https://mposstrava.cz/pracoviste/oblasti/56-oblast-moravska-ostava-a-privoz>.

Statutární město Ostrava (2016): Pocitová mapa [online] dostupné z: <https://fajnova.cz/pocitova-mapa>.

Situační analýza (2015): Výzkum pocitu bezpečí v okolí sociálně vyloučených lokalit a dalších rizikových míst v Ostravě. [online] dostupné z: https://www.socialnizaclenovani.cz/wpcontent/uploads/SA_Ostrava_Vyzkum_pocitu_bezpeci_v_okoli_SVL_a_dalsich_rizikovych_mist_v_Ostrave.pdf

Statutární město Ostrava (2023): Pocitová mapa [online] dostupné z: <https://fajnova.cz/interaktivni-zobrazeni-pocitove-mapy/>.